

ISSN 1819-5377 print / ISSN 1993-3509 online

**ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА І МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ЭКОНОМИКА СТРОИТЕЛЬСТВА И ГОРОДСКОГО ХОЗЯЙСТВА
ECONOMICS OF CIVIL ENGINEERING AND MUNICIPAL ECONOMY**

ТОМ 4, НОМЕР 4, 2008, 183-190

УДК:332:008

АКТИВІЗАЦІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

М. Ф. Іванов

Донбаська національна академія будівництва і архітектури

вул. Державіна 2, 86123, м. Макіївка, Україна.

E-mail: EconomikaDnasa@rambler.ru

Отримана 19 листопада 2008, прийнята 21 листопада 2008

Анотація. У статті розглядаються підходи до удосконалення організаційно-економічного механізму активізації реалізації стратегій інноваційно-інвестиційної діяльності насамперед на регіональному рівні, та послідовно на рівні місцевого самоврядування. Пропонується на основі зарубіжного досвіду створення нових координаційних органів управління на регіональному рівні таких, як Асамблея розвитку регіону, регіональна корпорація розвитку регіону. Це призведе до активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств; їх більшої обізнаності з проектами та заходами, що реалізуються в регіоні і місті; значно спростить систему розробки стратегій та контролю за їх реалізацією. Розглядаються інноваційно-наукові та промислові агенції, що мають сприяти більш ефективній реалізації інвестиційних проектів і стимулювати розвиток інноваційної діяльності.

Ключові слова: регіональний розвиток, організаційно-економічний механізм, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності.

АКТИВИЗАЦИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННО- ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА РЕГИОНАЛЬНОМ И МЕСТНОМ УРОВНЕ

М. Ф. Иванов

Донбасская национальная академия строительства и архитектуры

ул. Державина 2, 86123, г. Макеевка, Украина.

E-mail: EconomikaDnasa@rambler.ru

Получена 19 ноября 2008, принята 21 ноября 2008

Аннотация. В статье рассматриваются подходы к усовершенствованию организационно-экономического механизма активизации реализации стратегий инновационно-инвестиционной деятельности на региональном уровне, а в последствии на уровне местного самоуправления. Предлагается на основе зарубежного опыта создание новых координационных органов управления на региональном уровне, таких как Ассамблея развития региона, региональная корпорация развития региона. Это приведет к активизации инновационно-инвестиционной деятельности предприятий; еще большей связи с проектами и мероприятиями, которые реализуются в регионе и городе; значительно упростит систему разработки стратегий и контроля за их реализацией. Рассматриваются инновационно-научные и промышленные агентства, которые должны оказывать содействие более эффективной реализации инвестиционных проектов и стимулировать развитие инновационной деятельности.

Ключевые слова: региональное развитие, организационно-экономический механизм, активизация инновационно-инвестиционной деятельности.

ACTIVIZATION OF INNOVATIVE-INVESTMENT ACTIVITY REALIZATION REGIONAL AND LOCAL GOVERNMENT LEVEL

M. F. Ivanov

Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture

Derzhavyna str. 2, 86123, Makeevka, Ukraine.

E-mail: EconomikaDnasa@rambler.ru

Received 19 November 2008, accepted 21 November 2008

Abstract. In the article there are considered the approaches to improvement of the organizational-economic mechanism of realisation the strategy of activization in the innovative-investment activity on the regional level, and then at on the self government level. The creation of new coordinational management organs on the regional level is offered such as: Assembly of region development, regional corporation of region developmen. It will lead to the activization of the enterprises innovative-investment activity of; they are mainly connected with projects and undertakings which are realized in the region and in the city; it will considerably simplify system of strategy working out and the control of their realization. There are considered the innovative-scientific and industrial agencies which should assist more effective realization of investment projects considered and stimulate the innovative activity development.

Keywords: the regional development; the organizational and economic mechanism; stimulating the innovational and investment activity.

Вступ

В умовах ускладнення політичного та соціально-економічного стану України актуальною стає проблема розробки ефективного організаційно-економічного механізму активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному рівні та рівні місцевого самоврядування. Безперечно, розвиток міст та регіонів залежить від активності територіальних громад. Але однією з головних задач регіональних і місцевих органів самоврядування залишається забезпечення соціально-економічного розвитку своїх територій з відповідним зростанням рівня життя населення. В таких умовах актуальним стає поєднання інтересів громади та регіональних й місцевих органів самоврядування, а також всіх суб'єктів, що мають сприяти соціально-економічному розвитку через створення організаційного об'єднання на основі інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання.

Аналіз досліджень і публікацій

Рішення теоретичних і практичних проблем удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення регіонального розвитку та підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності розглядалися в наукових

працях Долішнього М.І., Амоші О.І., Варналія З.С., Амітана В.Н., Епіфанова А.О., Соло І.В. та інших. [1,2,3,4,5]. В той же час додаткового обґрунтування потребує процес створення організаційно-економічного механізму активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах України.

Метою статті є обґрунтування підходів до впровадження економічного механізму активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному рівні та рівні місцевого самоврядування в Україні.

Виклад основного матеріалу

Аналіз наукових праць провідних вчених свідчить про те, що процесу удосконалювання регіональних економічних механізмів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і організацій сприяє координаційне управління. Одночасно підсилюються демократичні засади регіонального управління, які повинні відповідати вдосконалюванню конституційній реформі в Україні в напрямку розширення дієздатності регіонів, що можна почерпнути з досвіду країн-членів ЄС.

Актуальним є необхідність узгодження та організаційного вираження інтересів всіх суб'є-

ктів інноваційно-економічного розвитку, насамперед на регіональному рівні. Саме тут існує велика потреба в досягненні спільності інтересів міських і районних територіальних громад з урахуванням специфіки регіону. Паралельно виникає необхідність координаційного управління процесами соціально-економічного розвитку на основі інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки. Відповідно, на регіональному рівні відбувається ув'язування національних стратегій інноваційно-інвестиційної діяльності з аналогічними перспективними стратегіями міст і районів кожного регіону України. В якості організаційної структури, що координує і підсилює партнерські відносини в тріаді «населення - бізнес - влада», в регіоні може виступати Асамблея розвитку регіону. Її діяльність має бути з Асамблеєю регіонів і міст України, а також поєднувати на регіональному рівні всіх суб'єктів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності з урахуванням органів територіального самоврядування, представників бізнесу, фінансів, виробничих підприємств, громадських організацій тощо. Асамблея розвитку регіону, з одного боку, має забезпечувати інтеграцію національної стратегічної програми з перспективними стратегіями розвитку регіону, а з іншого - виражати і захищати інтереси суб'єктів місцевого самоврядування, бізнесу на регіональному рівні для прийняття найважливіших стратегічних рішень розвитку територіальних громад. За формою Асамблея є організаційною структурою самоорганізації територіальних громад міст і адміністративних районів або регіонів України. Асамблея розвитку регіону збирається при необхідності з ініціативи суб'єктів регіонального розвитку і громадських організацій. Наприклад, ініціаторами зібрання можуть бути асоціації підприємців, ділових і фінансових кіл регіону, представники фінансово-промислових груп, підприємств, органи місцевого самоврядування та інші. Асамблея підсилює роботу існуючих органів регіонального управління, зокрема, обласної Ради народних депутатів і облдержадміністрації. Одночасно, при необхідності, може бути організований постійно діючий виконавчий орган Асамблеї розвитку регіону з відповідним штатом і певними функціями. Дана Асамблея може забезпечувати також стійкість територі-

ального розвитку в умовах протиріч між облдержадміністрацією і обласною Радою народних депутатів.

Використовуючи досвід регіонального розвитку США і ЄС, на рівні регіонів для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і організацій, доцільними є наступні комплексні організаційно-економічні заходи:

- створення і функціонування регіональних корпорацій з індустріального розвитку регіону з акцентом на інноваційно- і експертно-орієнтовані підприємства;
- організація технологічних парків, інноваційних центрів, бізнес-інкубаторів інноваційного підприємництва та ін.;
- розвиток міжнародного ділового співробітництва з активізацією діяльності регіональних торгово-промислових палат, асоціацій великого, середнього і малого бізнесу та ін.;
- партнерські взаємовідносини бізнесу і органів регіонального і місцевого самоврядування для становлення і розвитку інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економік міст і регіонів;
- активізація діяльності асоціацій бізнесу регіону у вирішенні комплексних проблем інноваційно-інвестиційного напрямку регіонального розвитку.

Організаційно-економічний механізм активізації реалізації стратегій інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному рівні та рівні місцевого самоврядування представлений на рис. 1. Асамблея розвитку регіону, що пропонується, у цій структурі організаційно поєднує і захищає інтереси всіх суб'єктів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному та на національному рівні. З метою консолідації і узагальнення інтересів різних суб'єктів активізації інноваційно-інвестиційного спрямування регіонального розвитку можуть бути сформовані Асоціація керівників і підприємців регіону (Асоціація бізнесу регіону), Асоціація банківсько-кредитних організацій регіону, Конгрес громадських організацій регіону. Такі структури дозволять підвищити активність різних напрямків діяльності територіальної громади регіону за соціально-економічним розвитком території на основі інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки.

Асоціація керівників і підприємців регіону разом з регіональною асоціацією банківсько-кредитних організацій зможе розробляти і реалізовувати у співпраці з управліннями облдержадміністрації інноваційні і інвестиційні проекти, спрямовані на розвиток регіональної економіки, у тому числі з розміщення виробництва, зміни структури регіонального виробничого комплексу, розвитку інфраструктури регіону. У зв'язку з визначеним місцем інвесторів у реалізації інноваційних і інвестиційних проектів доцільно створення і функціонування Асоціації інвесторів регіону.

Регіональна корпорація з розвитку регіону, на відміну від інших структур, об'єднує зусилля підприємств, фінансово-промислових груп, організацій і інших суб'єктів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні з метою поліпшення ринкової інфраструктури, а також реалізації інноваційних і інвестиційних проектів, спрямованих на будівництво об'єктів нерухомості. Дана корпорація діє самостійно незалежно від регіональних представництв Української корпорації регіонального розвитку, що запропонована. Остання діє на національному рівні і має здійснювати фінансування реалізації національної стратегічної програми розвитку. Доцільним на рівні регіонів є функціонування регіональних представництв Банку розвитку України, що також дозволить вирішувати фінансові питання.

Важливою є активізація стимулювання з боку регіональних органів управління і органів місцевого самоврядування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і організацій. Адже саме в містах і адміністративних районах регіону сконцентровані підприємства, що становлять основу економічної бази регіону України в цілому, експортно-орієнтованих ФПГ. Для об'єднання і захисту інтересів всіх суб'єктів активізації соціально-економічного розвитку на основі інноваційно-інвестиційної моделі на рівні місцевого самоврядування доцільно за аналогією з вищенаведеними пропозиціями впровадити Форум розвитку міста (адміністративного району). Він забезпечуватиме консолідацію всіх суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні міста і координацію їх дій з реалізації стратегій розвитку територій.

Консолідація інноваційно-інвестиційних ресурсів у містах і в регіоні може бути досягнена за рахунок регіональної корпорації з розвитку

регіону в його окремих містах і адміністративних районах.

На рис. 2 представлений організаційно-економічний механізм активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні місцевого самоврядування та на рівні підприємств, організацій. Міське представництво регіональної корпорації розвитку забезпечує активізацію реалізації стратегій інноваційно-інвестиційного розвитку міста, насамперед через роботу координуючих агенцій, таких як інформаційно-маркетингова, інноваційно-наукова, інвестиційно-промислова та ін. Інформаційно-маркетингова агенція покликана на рівні міста сприяти збору, обробці і використанню комплексної інформації щодо потенційних можливостей підприємств, організацій з метою реалізації перспективних інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку міста, підприємств, організацій.

В умовах функціонування регіональної корпорації з розвитку регіону інтеграція міських інформаційно-маркетингових агенцій дозволяє забезпечити підвищення результативності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і адміністративних районів за рахунок використання інформаційних технологій у координаційному (мережевому) управлінні; дії ефекту концентрації виробництва, розвитку партнерських відносин регіонального і місцевого самоврядування з підприємствами, фінансово-промисловими групами, банками, громадськими організаціями. Інформаційно-маркетингові агенції є базою для формування інформаційних портів у містах та використання геоінформаційних систем із залученням міжнародної інформаційної мережі INTERNET. Одночасно з інформаційними потоками створюються інноваційні і інвестиційні потоки від підприємств до місцевого і регіонального рівнів управління регіональної корпорації з розвитку регіону. Це дасть можливість розробляти і впровадити маркетингові плани розвитку за вертикально-інтегрованою структурою «підприємства (організація) - місто (адміністративний район) - область (регіон) - держава». Необхідно підкреслити, що провідну роль в активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах, в організаціях відіграють творчі і активні кадри фахівців, вчених, керівників, конструкторів, робітників, тощо. Саме створення на рівні міста асоціації керівників і підприємців, асоціації

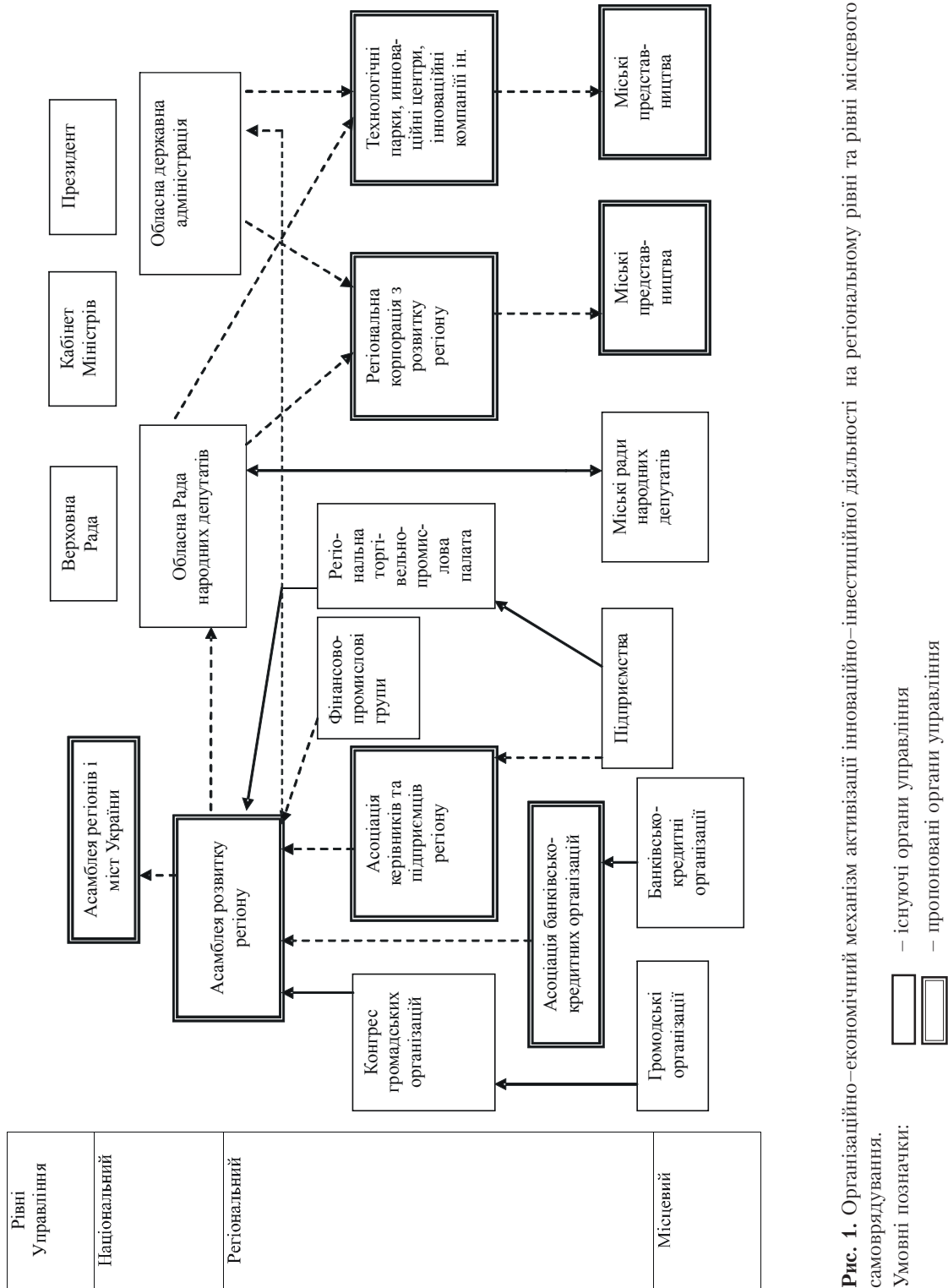

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному рівні та рівні місцевого самоврядування.

Умовні позначки:

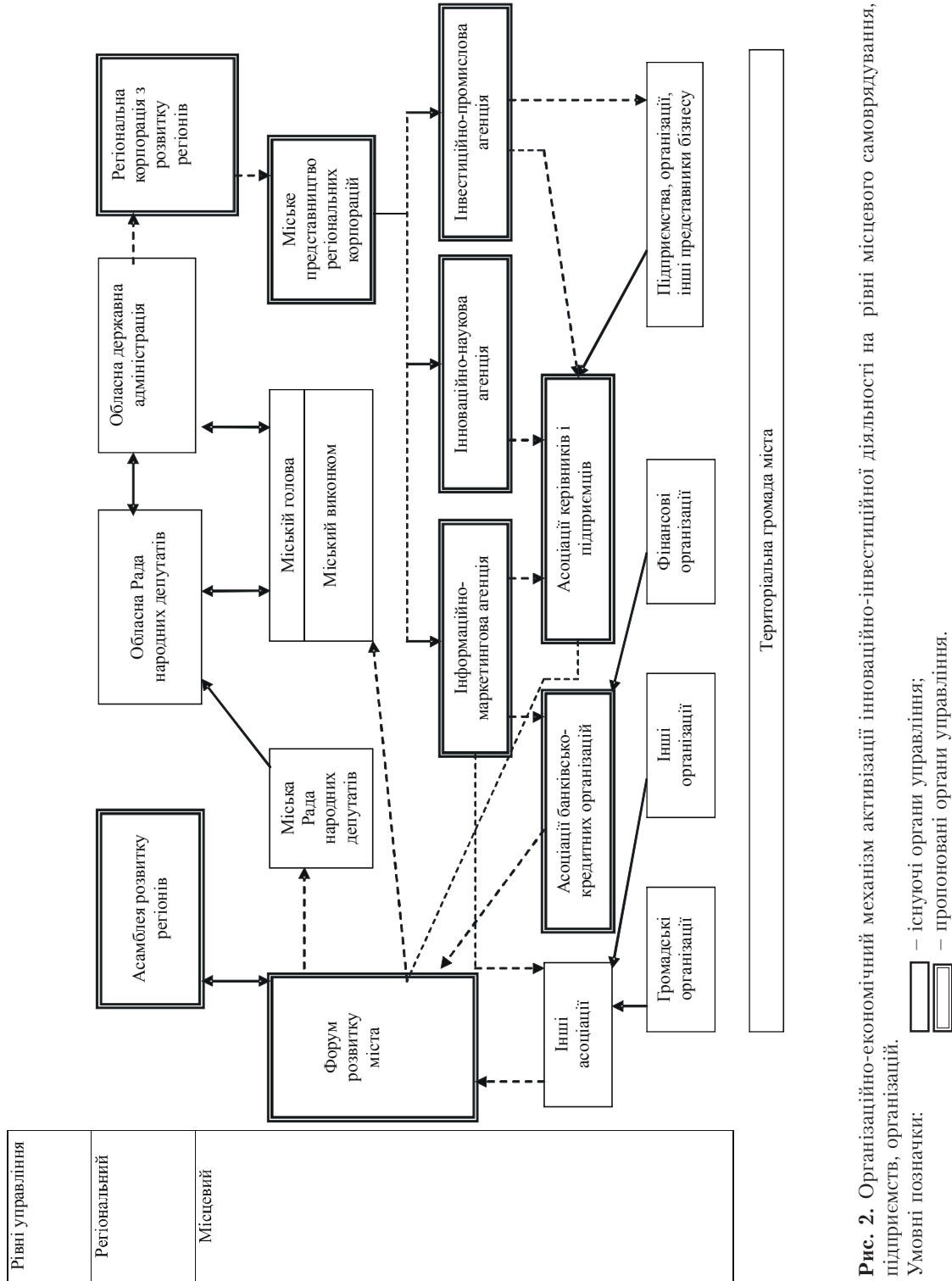

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні місцевого самоврядування, підприємств, організацій.
 Умовні позначки:
 — існуючі органи управління;
 — пропонувані органи управління.

банківсько-кредитних організацій, спілки громадян з розвитку міста, організації винахідників, Форуму розвитку міста дозволить виявити інноваційно-інвестиційно-активні кадри територіальної громади міста. Використання інформаційних систем інформаційно-маркетинговою агенцією буде сприяти систематичній роботі із просування маркетингових планів та інших пропозицій на шляху активізації реалізації стратегій розвитку міста. Для підвищення мотивації діяльності названих кадрів доцільним є проведення відповідних конкурсів, інших заходів, а також їх матеріальне і моральне стимулювання. На рівні регіону ця організаційна робота має вестися регіональною корпорацією з розвитку регіону сумісно з обласною Радою народних депутатів і облдержадміністрацією, а на рівні міста - міськими представництвами регіональної корпорації сумісно з міською радою народних депутатів та безпосередньо. Таким чином, необхідним є використання менеджменту якості і цільова настанова на лідерство в сфері інновацій і інвестицій, а отже і лідерство в соціально-економічному зростанні територій.

Інноваційно-наукова агенція регіональної корпорації з розвитку на рівні міста покликана систематизувати інноваційну і науково-технічну діяльність підприємств, організацій тощо. З метою активізації такої діяльності має розвиватися інноваційна і науково-технічна інфраструктура міст та регіону в цілому. Вона передбачає організацію і функціонування інноваційних центрів, бізнес-інкубаторів, технологічних парків, технополісів, інформаційних технопарків тощо. Особлива увага має приділятися економічно обґрунтованому створенню науково-технічної бази інноваційного комплексу регіону з максимально можливим розвитком всіх ланок життєвого циклу інновацій. Особливо важливою функцією інноваційно-наукової агенції є кадрове забезпечення реалізації інноваційних проектів у містах, в регіоні в цілому з розширенням міжрегіональних і міжнародних науково-технічних і інноваційних зв'язків. Головним у цій справі є створення необхідних умов для реалізації творчих ідей і проектів, а також розширення підготовки наукових, управлінських та інших фахівців, що забезпечуватиме активізацію інноваційно-інвестиційної

діяльності в регіоні. Інноваційно-наукові агенції в містах регіону зможуть організувати конкурси, конференції тощо для створення в регіоні необхідного інноваційно-інвестиційного середовища, стимулювання переходу існуючих підприємств на новітні технології, що відповідають IV і V технологічним укладам [7]. В цілому в регіоні варто забезпечити реалізацію національної ідеї з досягнення лідерства в сфері технологічних змін. Основою успіху в досягненні цього лідерства є творчі особистості-індивіди. Підтвердженням може стати цитата американського вченого Р. Уотермена: «Коли організація придушує особистість, вона ставить під загрозу свою здатність змінюватися. Коли організація стимулює самовираження особистості, то їй важко не обновлятися. Індивіди – єдине джерело відновлення в компанії» [6].

Інвестиційно-промислова агенція регіональної корпорації з розвитку територій на рівні міста забезпечує спільну розробку і реалізацію інвестиційних проектів з реконструкції і розширення діючих підприємств, створення нових виробництв і підприємств, що функціонують на основі найсучасніших технологій та орієнтовані на передові технологічні уклади. Особливий пріоритет має приділятися розвитку міської і регіональної транспортної, комунальної та іншої інфраструктури. У зв'язку з підготовкою України до чемпіонату Європи з футболу «ЄВРО-2012» дані агенції запропонованих регіональних корпорацій з розвитку зможуть організаційно забезпечити будівництво всіх необхідних об'єктів національної програми підготовки в регіонах. З досвіду країн-членів ЄС інвестиційно-промислові агенції регіональної корпорації з розвитку з метою залучення іноземних і вітчизняних інвесторів повинні забезпечити в містах підготовку всієї інфраструктури для створення нових промислових парків (зон) [8]. Для цього спільно з підприємствами, підприємцями міст регіону розробляються і реалізуються різні форми приватно-суспільного партнерства, наприклад: спільна розробка і реалізація інвестиційної політики (стратегічні плани розвитку міст, міські інвестиційні програми тощо) інвестиційних торгів, конкурсів, аукціонів (надання вільних земельних ділянок комерційним організаціям у довгострокову оренду на інвестиційних умовах), здійснення

спільного фінансування (пряме бюджетне субсидування інвестиційних проєктів за умови основного фінансування приватними інвесторами), створення спільних підприємств (пайових інвестиційних фондів, інвестиційних компаній, рейтингових агенцій, інноваційних компаній тощо).

Висновки

Таким чином, запропонована регіональна корпорація з розвитку територій та інші структури на основі координаційного (мережевого) управління із залученням міських агенцій дозволить підвищити ефективність і активність інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні за рахунок ефектів концентрації, локалізації і урбанізації згідно з теорією економіки міста (регіону) [7]. В регіональному центрі має забезпечуватися не лише координаційне управління централізованими матеріально-технічними, фінансовими, інформаційними, інноваційними, інвестиційними та іншими ресурсами, а їх систематичне нарощування і відтворення. Діяльність запропонованих структур базується не на підлеглості, ієрархії, а на основі партнерських відносин з метою реалізації спільних

інтересів в забезпеченні реалізації стратегії активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах і містах.

Література

1. Регіональна політика та механізми її реалізації / За ред. М.І. Долішнього. – К.: Наукова думка, 2003. – 503 с.
2. Концептуальні засади науково-технічного розвитку регіону / О.І. Амоша, А.М. Близнюк, М.Г. Чумаченко, В.П. Шевченко, В.Ф. Янукович / НАН України ІЕП. – Донецьк, 2002. – 172 с.
3. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. З.С. Варналія. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.
4. Амитан В.Н., Киклевич Ю.Н., Филатов Д.Е. Инновационное развитие Донецкого региона: состояние и перспективы / НАН Украины, ИЭПИ. – Донецк: ООО «Юго-Восток», 2002. – 182 с.
5. Епіфанов А.О., Сало І.В., Регіональна економіка: Навч. посібник. – К.: Наукова думка, 2000. – 341 с.
6. Уотерман Р. Фактор обновления: как сохраняют конкурентоспособность лучшие компании: пер. с англ. / общ. ред. В.Т. Рысина. – М.: Программ, 1988. – 362 с.
7. О'Салливан А. Экономика города. (4-е изд.: пер. с англ.) – М.: ИНФРА. – М., 2002. – 706 с.
8. Gregory R. Repatriating innovation // Architectural Review (2008), no.1334, p. 78-83.

Іванов Михайло Федорович – кандидат технічних наук, доцент кафедри економіки підприємств Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Наукові інтереси: інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств у регіоні, підвищення ефективності інвестиційно-будівельної діяльності, регіональний інноваційний і інвестиційно-будівельний комплекс.

Іванов Михаил Федорович – кандидат технических наук, доцент кафедры экономики предприятий Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научные интересы: инновационно-инвестиционная деятельность предприятий в регионе, повышение эффективности инвестиционно-строительной деятельности, региональный инновационный и инвестиционно-строительный комплекс.

Ivanov Mikhail Fedorovich – associated professor of the business economy department of The Donbass National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific researches: innovative investment activity of enterprises in the region, the improvement engineering investment activity efficiency, regional innovative engineering investment complex.